

ת"פ 3411/11/12 - מדינת ישראל נגד מאיר חזוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 3411-11-12 מדינת ישראל נ' חזוני
בפני כב' השופט ירון מינטקביץ

בעניין: מדינת ישראל ע"י עו"ד אביה גליקסברג-
בניטה

המאשימה

נגד

מאיר חזוני ע"י עו"ד יעקב קמר

הנאשם

הכרעת דין

מבוא

נגד הנאשם הוגש כתב אשום המיחס לו גרם מוות ברשלנות.

הנאשם הוא בעליו של אולם ארועים בעיר ירושלים (להלן: **האולם**). ביום 23.2.2009 ארעה באולם תאונת עבודה, במהלכה נפל מתקן הרמה חיצוני שהותקן באולם על אדם שעבד במקום וגרם למותו. על פי כתב האשום, הנאשם אחראי למותו של המנוח, בשל התרשלותו אשר התבטאה בכך שאפשר לאחרים להשתמש במתקן ההרמה, למרות שהיה מודע לכשלים בתכנונו והרכבתו ולמרות שלא נבדק על ידי מהנדס והורשה לשימוש.

תחילה אסקור הרקע העובדתי המוסכם והמחלוקות שבין הצדדים.

רקע עובדתי מוסכם

האולם נמצא בגבעת שאול, בתוך מבנה בן שלוש קומות. הגישה למפלס החניה של האולם היא מרחוב כנפי נשרים מס' 64 והגישה אל מפלס הכניסה מרחוב גרשון המלמד (רח' כנפי נשרים נמצא מעל רח' גרשון המלמד ובגלל הפרשי הגובה, מפלס החניה גבוה ממפלס הכניסה). האולם עצמו נמצא בקומת הכניסה של המבנה ולצדו נמצא המטבח (מדובר במטבח להגשה ולא לבישול. האוכל מגיע מוכן ממטבח אחר).

במועד סמוך לחודש נובמבר 2008 פנה הנאשם למסגר בשם אשר שושני (להלן: **שושני**), על מנת שירכיב בעבורו מתקן הרמה חיצוני לצורך הרמת משאות והורדתם ממפלס החניה אל מפלס הכניסה, בסמוך לכניסה למטבח. מטרת המתקן היתה להקל על העברת עגלות מזון וכלי אוכל הנפרקים ממשאיות אל המטבח, ולמנוע שימוש במעלית הפנימית של המבנה לצורך זה, שכן היא משמשת נוסעים. במהלך שמיעת התיק התייחסו העדים למתקן בשם "**מעלון**" (לשון הקטנה של מעלית). אמנם אין מדובר במלה תקנית, אך לשם האחידות והקלה על הקורא, אתיחס כך למתקן.

עמוד 1

המעלון כלל תא העמסה עשוי מתכת עם דלת מצד אחד ופתוח מצדו האחר, אשר הורכב על ארבע מסילות (להלן: **התא** או **תא ההעמסה**). צדו הפתוח של התא היה צמוד לדלת המטבח ומן העבר השני היתה דלת מתכת. שני קירות התא עשויים פח בחלקם הנמוך ורשת בחלקם הגבוה (ר' תמונות 1.1 ו- 1.2 המצורפות לחוות הדעת ת/6). על מנת להכנס למטבח יש לעבור דרך התא (אם הוא במפלס הכניסה) או תחתיו (אם הוא במפלס החניה). התא חובר באמצעות שרשרת לכננת הרמה אשר היתה בקצה העליון של המעלון, במפלס החניה (חוות הדעת ת/6 כוללת תיאור מפורט של המעלון וכן תמונות שלו).

במפלס הכניסה, המעלון היה בתוך חצר פנימית, אשר הגישה היחידה אליה היתה מדלת המטבח. באותה חצר פנימית היו פחי האשפה של האולם.

שושני הרכיב את המעלון בתחילת שנת 2009, אך עד ליום 22.2.2009 לא השלים את ההתקנה. המעלון לא נבדק על ידי מהנדס מוסמך ולא ניתן אישור להפעלתו.

ביום 22.2.2009 התקיים באולם ארוע. חברה חיצונית (להלן: **החברה**) סיפקה לארוע זה כלי אוכל ושירותי מלצרות והחלה לפעול במקום החל משעות הצהריים.

הארוע הסתיים בשעות הלילה ואז החלו עובדי החברה לארוז את כלי האוכל המשומשים אל תוך ארגזים על מנת להעמיסם על משאית שהיתה במפלס החניה. אחד מעובדי החברה, פאדי שמאסנה (להלן: **המנוח**) ומנהל החברה, אברהם מזרחי (להלן: **מזרחי**) העלו ארגזים ובהם כלי אוכל ממפלס המטבח אל מפלס החניה תוך שימוש במעלון.

ביום 23.2.2009, בסמוך לשעה 0:10, עמד המנוח בצד דלת המטבח במפלס הכניסה, מתחת תא ההעמסה, בעת שמזרחי ביקש להוריד התא ממפלס החניה למטבח. לפתע נקרעה השרשרת אשר חיברה תא המעלון לכננת והתא נפל על המנוח ופגע בראשו. המנוח נהרג במקום (להלן: **התאונה**).

מחוות דעתו של המהנדס מיכאל סויסה, ת/6, עולה כי תא ההעמסה נפל בשל כשלים בתכנונו והרכבתו. שני הצדדים מסכימים למסקנות שבחוות הדעת. ואלו הכשלים הרלוונטיים:

- א. התא חובר לכננת באמצעות שרשרת הרמה. השרשרת המקורית אותה התקין שושני היתה קצרה מדי ושושני האריך את השרשרת בכך שריתך אליה שרשרת נוספת, חלשה יותר, אשר אינה מתאימה להרמה.
- ב. שושני לא התקין מתג בטחון בגבול העליון של מהלך תא ההרמה, אשר מפסיק את פעולה המנוע כאשר התא מגיע למפלס העליון. כתוצאה, כאשר התא מגיע לסוף מהלכו, אם מתג ההרמה עדיין לחוץ, מנוע הכננת ממשיך להפעיל על השרשרת עומס משיכה.
- ג. מנוע הכננת היה חזק יותר מאשר עמידות השרשרת בפני קריעה. כאשר תא ההעמסה הגיע לסוף מהלכו, הופעל על השרשרת כח משיכה חזק יותר מאשר כח העמידה שלה.
- ד. שושני חיווט את שלט המעלון הפוך, באופן שהכפתור עליו סומן חץ כלפי מעלה, המיועד להעלאת התא מוריד אותו והכפתור עליו סומן חץ כלפי מטה מעלה אותו.
- ה. שושני לא גידר את המעלון ולא הציב בו שער עם מפסק בטחון, ועל כן ניתן היה לעבור מתחת התא בעת שנעשה שימוש במעלון.

חוות הדעת מצביעה על כשלים נוספים בתכנון המעלון ובנייתו, אשר אינם להם קשר לאופן קרות התאונה ועל כן לא אתייחס אליהם.

על פי חוות הדעת, התא נפל כאשר היה במפלס החניה ומזרחי ביקש להורידו למטה. מזרחי לחץ על כפתור ההורדה, אך בשל החיווט ההפוך של שלט ההפעלה, הכננת משכה את התא כלפי מעלה. התא הגיע לקצה מהלכו, אך בגלל שמזרחי לחץ על כפתור ההעלאה, בסברו בטעות שהוא לוחץ על כפתור ההורדה, הכננת המשיכה להפעיל על השרשרת עומס משיכה. בשל העובדה שמנוע הכננת יצר עומס משיכה גדול יותר מאשר עמידות השרשרת בפני קריעה, נשברו חוליות של השרשרת ותא ההעמסה נפל. המנוח עמד מתחת תא ההעמסה ועל כן נפגע ונהרג.

יריעת המחלוקת

על פי כתב האשום, מותו של המנוח נגרם בשל רשלנותו של הנאשם, אשר התבטאה בכך שאפשר להשתמש במעלון, למרות שהיה מודע לכשלים הבאים בתכנונו והרכבתו:

א. המעלון לא נבדק ולא אושר להפעלה על ידי בודק מוסמך.

ב. שושני ריתך לשרשרת המקורית ששרשרת נוספת לא מתאימה.

ג. שושני חיווט את שלט המעלון באופן שהכפתור המראה כלפי מעלה מוריד את תא ההרמה והכפתור המראה כלפי מטה מעלה אותו.

ד. שושני לא התקין מפסקי בטחון בשערים של המעלון, המונעים שימוש בו כאשר השערים פתוחים.

כן מיוחסת לנאשם רשלנות בכך שלא העביר הדרכה לשימוש במעלון.

הנאשם חלק על כל אלה. טענותיו העיקריות של הנאשם הן:

טענתו הראשונה של הנאשם היא, כי הפקיד את תכנון המעלון בידי שושני, שהוא בעל מקצוע מיומן וסמך עליו כי יתכנן מעלון בטוח לשימוש. לשיטתו של הנאשם, האחריות לכל הכשלים רובצת לפתחו של שושני, אשר היה אחראי לכל הצד הטכני והתכנוני.

טענתו השנייה היא, כי לא התיר לאיש להשתמש במעלון, מאחר ומהנדס טרם בדק המעלון ולא ניתן לו אישור. לשיטת הנאשם, מזרחי השתמש במעלון ללא רשותו ולא ניתן לפקוד עליו עונו של מזרחי.

עוד טוען הנאשם, כי מותו של המנוח נגרם בגלל רשלנותו של מזרחי, אשר לא היה יכול לצפותה.

בנוסף העלה הנאשם טענת הגנה מן הצדק בשל להמנעות המאשימה מלהעמיד לדין את שושני ואת מזרחי למרות שאשמתם ברורה, והדבר מהווה אכיפה בררנית פסולה.

המחלוקת העובדתית שבין הצדדים צרה ונוגעת למספר נקודות. השאלות הצריכות הכרעה הן אלה:

א. מודעות הנאשם לכשלים בתכנון המעלון והרכבתו.

ב. האם אפשר הנאשם לאחרים לעשות שימוש במעלון ומה עשה על מנת למנוע שימוש במעלון.

ג. מידת אחריותו של מזרחי לתאונה.

עיקר המחלוקת שבין הצדדים היא בשאלות המשפטיות, הנוגעות להיקף אחריותו של הנאשם כתופס האולם כלפי עובדים במקום ובשאלת האכיפה הבררנית.

ראיות הצדדים

מטעם המאשימה העידו מזרחי, שושני ואדם בשם ישראל כהן שהיה בקשר עסקי עם הנאשם.

מטעם ההגנה העיד הנאשם.

שני הצדדים הגישו מוצגים שונים בהסכמה, מבלי שנשמעו עדויות לגביהם.

כהערה מקדימה לסקירת הראיות וניתוחן הראיות אומר, כי לא היתה מחלוקת בין הצדדים כי שושני התרשל בתכנון המעלון והקמתו. בטרם העיד שושני הבהירה ב"כ המאשימה, כי קיימת אפשרות שיוחלט להגיש נגדו כתב אישום בגין גרימת מותו של המנוח (ע' 45 לפרוטוקול). לכאורה מזרחי הפעיל את המעלון כאשר המנוח עבר מתחת התא. ענין זה מקים כלפיו לכל הפחות חשד לרשלנות. כמו כן, הוגשה תביעת נזיקין נגד הנאשם, שושני ומזרחי בגין גרימת מותו של המנוח, בסך שלושה מליון ש"ח. משכך, מזרחי ושושני הם עדים מעוניינים ולשניהם אינטרס ברור להטיל על הנאשם אחריות למותו של המנוח ולהרחיק האחריות מעל עצמם.

אשר שושני

שושני העיד כי ביום הארוע, 22.2.09, טרם השלים את בניית המעלון. על פי עדותו, בסוף כל יום עבודה ניתק את המעלון מהחשמל וסגר את דלת המעלון ודלת הארון בו היה השלט. לדבריו היו לארונית השלט (אליה התייחס בעדותו לעיתי בשם "כספת") ולדלתות המטבח ומפלס החניה שני צרורות מפתחות, אחד היה אצל העד והשני אצל הנאשם, ואין לו הסבר כיצד נפתחה הארונית.

העד טען כי נתן לנאשם מפתח לארונית השלט, למרות שלא סיים את התקנת המעלון (ע' 57).

העד מסר, כי המעלון חובר לחשמל בתקע רגיל, שנמצא במפלס הכניסה, על קיר המטבח ובסוף כל יום עבודה הוציא התקע מהשקע. כמו כן טען, כי נעל בסוף העבודה את דלת היציאה המובילה מהמטבח אל המעלון.

לדברי העד, הוא שם בארונית השלט את הוראות ההפעלה של המעלון, ת/10. לדבריו הוא שם את ההוראות למרות שההתקנה לא הושלמה והמעלון היה אסור לשימוש, אך לא הסביר מדוע. ובלשונו: "**שמתי את הפתק לפני שסיימתי, ביג-דיל** (ע' 59, ש' 21)".

שושני מסר, כי תכנן את המעלון והרכיב אותו במסגריה שלו ואז הביא אותו לאולם והתקין אותו. לדבריו, התייעץ במהנדס בענין הקמת המעלון, אך לא ידע לומר מה היה היקף היעוץ וטיבו.

לטענת העד, הדבר היחיד אשר עיכב קבלת אישור המהנדס היה תשלום שכרו על ידי הנאשם.

שושני אמר כי הוא סבור שהתאונה נגרמה בשל העמסת משקל עודף בתא.

שושני טען, כי השרשרת המקורית של המעלון היתה קצרה מדי ועל כן הזמין שרשרת חדשה ממפעל, אך לא הספיק להתקין אותה קודם לתאונה.

אברהם מזרחי

העד הוא בעל חברה להשכרת ציוד לארועים ושירותי מלצרות. ביום הארוע סיפק כלים לארוע שנערך באולם. בין השעות 10:00 ל 16:00 פרק את הכלים הנקיים באולם. בסמוך לשעה 22:00, לאחר סיום הארוע, חזר לאולם על מנת לאסוף את הכלים המלוכלכים, אשר הועמסו בארגזים. במקום עבדו מטעמו המנוח ובן דודו אדהם. כאשר הגיע וחיפש חניה ראה שספקי שירותים אחרים, ובהם הקייטרינג והתזמורת, מעלים ציוד במעלון. חלק מהכלים כבר היו במפלס החניה והעד לא ידע כיצד הגיעו לשם, והעד הורה למנוח להעלות את הכלים אשר נותרו למפלס החניה באמצעות המעלון.

לדברי העד השלט של המעלון היה מחוץ לארונית ולא היתה כל הגבלה פיזית על השימוש בו (ע' 29).

המנוח העמיס את הכלים למעלון והעד הורה לו לעלות לקומת החניה על מנת לפרוק אותם מן המעלון והעלה את הכלים במעלון למפלס החניה. לאחר מכן הוריד את המעלון, ובעת שהיה המעלון בדרכו למטה הופתע לראות את המנוח יוצא מדלת המטבח. העד צעק למנוח שיזוז ואז נפל עליו התא. לדברי העד, הוא הספיק לזוז הצידה וכך ניצל חייו.

העד מסר כי היה בארוע קודם באולם, ביום 26.1.2009 ואז בחור צעיר, כבן 18-19, שאינו יודע שמו, הדריך אותו כיצד להשתמש במעלון.

העד אישר שלא קיבל אישור מאף אחד להשתמש במעלון ביום התאונה. לדבריו, השתמש במעלון לאחר שראה ספקים אחרים, ובהם נגני התזמורת משתמשים בו.

ישראל כהן

העד היה עם הנאשם בקשר עסקי וסייע לו בהקמת האולם. בין היתר קישר בינו ובין שושני. ביום 22.2.09, היום בו התרחשה התאונה, ראה את המעלון וסבר שהוא בנוי באופן לא בטוחותי ושיש לקרוא לשושני על מנת שיסדר אותו. על מנת לזרז את שושני התקשר אליו ממכשיר הטלפון של הנאשם ובנוכחותו ואמר לשושני שהמעלון נפל על עובד שנהרג, ולאחר מכן הסביר לו שהתבדח (ואודה, כי התקשיתי למצוא את המימד הקומי בכך) וביקש ממנו לבוא בהקדם לסדר את המתקן.

על פי עדותו של כהן, אחד הכשלים הבטיחותיים אליהם התייחס היה הקמת המעלון בכניסה למטבח באופן שחייב אנשים לעבור מתחת התא או בתוכו, על מנת להגיע לחצר הפנימית שמחוץ למטבח, בה היו פחי האשפה. ובלשונו: **"מי שהיה במקום יודע שבשביל להגיע למעלית הזו צריך לעבור או מתחתיה או מתוכה. יש אפשרות לעבור מתחת, לא הגיוני לעבור מתחת לפיר של מעלית. הברזלים שם לא היו ישרים. לעבור מתחת למעלון שיכול לסחוב טון או משהו כזה, לא טוב, ועובדה שזה מה שקרה."** (ע' 63 ש' 12). העד גם הוסיף כי סבר שהמסילות לא היו ישרות, אך אין אינדיקציה או טענה ביחס לכך. העד גם אמר לשושני שהמעלון חורק, למרות שלא ראה אותו עובד, וזאת על מנת לזרזו.

דוד לוי

העד הוא מהנדס בנין שביצע עבודות באולם. לדבריו איש, לרבות שושני, לא פנה אליו ביחס למעלון והוא לא נתן כל יעוץ הנדסי ביחס אליו.

הנאשם

על פי עדות הנאשם, שושני ביצע באולם מספר עבודות מסגרות, ובהן המעלון. המעלון הוזמן כחודשיים או שלושה קודם לארוע, אך שושני טען שיש עיכוב הנובע מכך שצריך להאריך את השרשרת ומדובר בעבודה אשר רק מפעל אחד בצפון הארץ יכול לבצע. הנאשם הפעיל על שושני לחץ שיסיים את התקנת המעלון עד אשר התקין אותו, כשבועיים קודם לתאונה ותלה את הוראות השימוש ת/10 ליד השלט. לדברי הנאשם, שושני טען בפניו שהשרשרת הגיעה מהמפעל ושהמעלון מוכן לשימוש.

לדברי הנאשם, שושני הגיע לאולם עם המהנדס איציק קיל ואמר לו שהמעלון מוכן לשימוש, אך הנאשם דרש אישור רשמי. לדברי הנאשם הוא הרגיש ששושני מנסה לסחוט ממנו כסף כנגד קבלת האישורים להפעלת המעלון. כן טען, כי שושני הדריך אותו בשימוש במעלון.

שושני טען בפני הנאשם כי המעלון תקין וכשיר לשימוש (ע' 92-90, 94 למטה לפרוטוקול, ת/5 ש' 34).

הנאשם שלל טענתו של שושני, כי קיבל משושני צרור מפתחות ובו מפתח לארונית בה היה השלט. לדבריו שושני השאיר את המפתח שלו במנעול הארונית ושם נמצא על ידי החוקרים (והדבר מתיישב עם הערות החוקר אשר גבה את הודעת הנאשם ת/1).

הנאשם אישר שידע שיש צורך לקבל אישור למעלון בטרם הפעלתו והדגיש, כי חשש שיקבל קנס אם יפעיל את המעלון בלי אישור ועל כן הדבר היה חשוב לו. לדבריו קיבל מהעיריה קנסות בגלל לכלוך, רעש, עישון, הצבת שלטים וכדומה ועל כן התעקש לקבל אישור להפעלת המעלון (ע' 74 ו-100).

הנאשם אישר, כי ביום 22.2.09 בבוקר שוחח עם ישראל כהן על כך ששושני מתעכב עם האישור להפעלת המעלון ולכן התקשר כהן אל שושני וסיפר לו שהמעלון נפל ופועל נהרג, כדי לזרזו.

הנאשם אישר כי בעת הארוע היה באולם, אך ישב במשרדו ועסק בענייניו, עד אשר קרא לו אחד המלצרים ודיווח לו על הארוע. הנאשם גם אישר כי יש באולם מערך של מצלמות אבטחה והמסך נמצא בחדרו, וכי מדי פעם הוא מביט במסך (ובלשונו: "בחצי עין אקראית" (ת/3 ש' 73), אך המצלמות לא כוונו למעלון).

שושני תלה את הוראות השימוש במעלון, ת/10, בקופסה ליד השלט של המעלון (ע-87-88).

הנאשם שלל טענתו של מזרחי, כי מזרחי סיפק כלים לאולם בהזדמנות קודמת. כמו כן שלל הטענה כי עבד אצלו אדם כבן 18-19 אשר הדריך את מזרחי בשימוש במעלון. בעדותו העלה את ההשערה שהיה זה בנו של שושני, אשר עבד עמו (עם שושני).

בחקירתו הנגדית אישר הנאשם לא אסר על ספקים חיצוניים להשתמש במעלון, שכן לא העלה בדעתו שמישהו יעשה בו

שימוש, והסתפק בכך שהנחה את הספקים להשתמש ברמפה במפלס הכניסה ואסר עליהם להשתמש במעלית הפנימית של הבנין (ע' 84, ש' 26). לשיטתו, די היה בכך שהנחה הספקים להביא ציוד למפלס הכניסה על מנת שמכלל זאת יבינו שאסור להשתמש במעלון.

הנאשם טען כי דלת הכניסה האחורית של המטבח, הצמודה למעלון, פתוחה כל הזמן, כי פחי האשפה של המטבח נמצאים מעבר למעלון וזו הדרך היחידה להגיע אליהם (ע' 79 ש' 10).

הנאשם לא ידע להסביר כיצד למרות שאסר להשתמש במעלון עדיין נעשה בו שימוש.

ניתוח העדויות

אקדים מסקנה להנמקה ואומר, כי לא ראיתי לתת משקל לעדויותיהם של עדי התביעה שושני ומזרחי. מדובר בשני עדים מעונינים, אשר יש להם אינטרס ברור להטיל האחריות לתאונה על הנאשם ולהרחיק מעליהם האשמה. כמו כן, התרשמתי הישירה מן העדים לא היתה חיובית.

שושני

שמעתי את העד והתרשמתי מעדותו באופן ישיר. מצאתי בה מספר תמיהות וקשיים:

העד טען, כי התא קרס בשל העמסת משקל עודף בתא - אך מהראיות עולה בבירור שהתא נפל כאשר היה ריק ומחוות הדעת ברור שהשרשרת נקרעה בשל תכנון לקוי של המעלון, כפי שפורט למעלה.

אמירתו של שושני, כי נתן לנאשם מפתח לארונית ובה השלט, נשמעה רק לאחר שנשאל על ידי התובעת מספר שאלות בענין זה, ולא מיוזמתו (ע' 46-47). גם לאחר שהצביע העד על הנאשם, חזר ואמר כי המפתחות היו אצל "האחראים" באולם, מבלי לפרש כוונתו (ע' 47, ש' 29).

שושני טען, כי קיבל יעוץ הנדסי, אך דבריו בנקודה זה היו מעורפלים. הרושם שנוצר הוא, כי העד ניסה לשוות לשיחה לא מחייבת עם מהנדס, נופך של יעוץ ממש (ע' 58 ו-60 למטה). מעדותו של דוד לוי עלה, כי בניגוד לדבריו של שושני, הוא כלל לא ייעץ לו.

כפי שציינתי למעלה, מדובר במי שאין מחלוקת בין הצדדים ביחס לכך שהתרחש וגרם למותו של המנוח. בעת שהעיד ידע, כי הוא חשוף לכך שיוגש נגדו כתב אישום. כמו כן, מתנהלת נגדו תביעה אזרחית בסך 3 מליון ש"ח. הרושם הכללי אשר התקבל מן העדות הוא, כי העד עשה מאמץ להרחיק מעליו אחריות לתאונה, גם על חשבון הדיוק בעובדות. לאור כל אלה, ועל סמך התרשמתי הישירה מן העד, לא ניתן לקבוע ממצאים ברורים על סמך עדותו.

אבי מזרחי

שמעתי את העד והתרשמתי מעדותו באופן ישיר. מצאתי בה מספר תמיהות וקשיים:

מזרחי טען שביום 26.1.09 סיפק כלים לארוע באולם ואדם כבן 18-19 הדריך אותו כיצד להשתמש במעלון. בתחילת עדותו טען שמדובר בעובד של האולם אך בהמשך טען כי מדובר בעובד שלו שאינו זוכר את שמו (ע' 30-31). קושי נוסף בטענה הוא, כי מדובר בתאריך קודם בשלושה שבועות לתאונה, ואין ראייה כי המעלון היה אז בר שימוש (ר' עדות

הנאשם, ע' 73). אוסיף על כך, כי העד התחייב להעביר לב"כ המאשימה את יומן העבודה שלו לאותה תקופה על מנת לתמוך בטענתו כי עבד באולם קודם לתאונה, אך לא עשה כן, למרות צו שנתתי בענין (ר' החלטה בע' 39 למטה ודברי ב"כ המאשימה בע' 77 למעלה).

לפני טען טען מזרחי, שראה ספקים אחרים (קייטרינג ותזמורת) משתמשים במעלון. בהודעותיו הראשונות במשטרה לא הזכיר זאת (ר' ע' 37 ש' 19) ואין לטענה זו כל אחיזה בראיות אחרות.

מת/6, חוות דעתו של המהנדס מיכאל סוויסה עולה, כי מזרחי ראה את המנוח במעלון, מתחת תא העמסה, בעת שהוריד את התא, כי העריך שהתא יורד באיטיות והמנוח יספיק לצאת מתחתיו (סע' 6.1.6 לחוות הדעת, והדבר עולה גם מחוות דעתו של מפקח העבודה אלכסנדר קפלן, ת/12, ע' 5 למעלה). מכאן עולה לכאורה, כי מזרחי ידע שהמנוח נמצא מתחת התא בעת שהשתמש במעלון - ואתיחס להשלכות הענין בהמשך.

מחקירתו הנגדית של העד עלה, כי לכאורה אמר באחת מהודעותיו שבערב הארוע קיבל מהנאשם אישור להשתמש במעלון, אך חזר בו מהאמירה בעדותו לפני. ב"כ הנאשם התנגד להגשת אמרת החוץ האמורה (ר' ע' 33 ש' 14 לפרוטוקול) ועל כן לא נתתי משקל רב לענין זה.

לאור אלה, ועל סמך התרשמתי הישירה מן העד, התרשמתי כי בדומה לשושני, עד זה הונע בעדותו על ידי השלכות אפשריות של ההליכים עליו והתאים לכך את עדותו, גם על חשבון הדיוק. לא ראיתי לקבוע ממצאים על סמך דבריו.

ישראל כהן

העד עשה רושם מהימן והתרשמתי כי עשה מאמץ לתאר דברים כהווייתם. גם ההגנה לא חלקה באופן ממשי על תוכן עדותו. לאור זאת קובע כי הדברים התרחשו כפי שתיאר בעדותו.

הנאשם

שמעתי את הנאשם והתרשמתי ממנו באופן ישיר. מצאתי בעדותו מספר סתירות, קשיים ותמיהות:

הנאשם טען שלא הגיוני שאנשי התזמורת ישימו את כלי הנגינה שלהם במעלון כי הוא היה "**מסריח, מלא גריז, שמן ולכלוך בלי קירות**" (ע' 80, ש' 17). טענה זו סותרת את האמור בהודעתן ת/4, שם סיפר הנאשם שבמהלך העבודה על המעלון נשפך שמן, אך שושני ניקה את המעלון מהלכלוך והשמן (גליון 2) ואמר לנאשם שניתן להשתמש במעלון.

הנאשם טען בתחילת עדותו, כי מיד לאחר הארוע הגיעו למקום חוקרי משטרה אשר גבו גרסאות ראשוניות מעדים לארוע. ובלשונו: "**עשו תרשומת, לא נייר רשמי שאתה מוזהר, אלא תרשומת של הדברים, ורשמו מכולם, אני מניח, כי שכולם היו בשוק, כדי שאף אחד לא ישנה גרסה**". (ע' 71 ש' 24)". חומר כאמור לא הוצג. מדו"ח הפעולה ת/14 עולה שבאולם היתה לאחר התאונה מהומה שנגרמה על ידי בני משפחתו של המנוח שהתפרעו במקום - כך שספק אם אנשי המשטרה היו פנויים לגבות גרסאות ראשוניות מכל הנוכחים. מעבר לכך, מדובר בפרשנות מתוחכמת להתנהלות משטרתית שספק אם בוצעה. במלוא הזהירות יאמר, כי על פי התרשמתי מהנאשם, אין מדובר בפרשנות אליה היה יכול להגיע בכוחות עצמו.

הנאשם טען שסרב להשתמש במעלון עד לקבלת אישור הנדסי, אך מנגד דרש משושני שידריך את העובדים כיצד להשתמש במעלון - למרות שלא היה ניתן להשתמש בו (ע' 86).

הנאשם טען ששושני הגיע אליו עם המהנדס איציק קיל ואמר לו שהמעלון כשיר לשימוש - אך שושני לא עומת עם הטענה.

בתחילת עדותו אישר הנאשם שלא אסר מפורשות על ספקים חיצונים להשתמש במעלון, כי לא הניח שאף אחד ישתמש בו (ע' 84, ש' 26):

ש. אני לא מוצאת בהודעות שלך ולא בחקירה ראשית שסיפרת שהנחית לא לעלות במעלון, לא בהודעות משטרה ולא במשרד העבודה

ת. לא העליתי בדעתי שימוש במעלון. אני נתתי את ההוראות בצורה של סור מרע ועשה טוב, אל תשתמש במעלית (הפנימית - י.מ.) אלא ברמפת כניסה בלבד.

הדבר מתיישב גם עם אמרות החוץ של הנאשם (ת/4, גליון ראשון למטה), שם אמר כי הדריך את ספק הקייטרינג שלא להשתמש במעלית הפנימית אלא להגיע למפלס הכניסה. מנגד, בהמשך חקירתו הנגדית עלה הענין שוב ואז טען שנתן "הוראות חד משמעיות לכולם לא להשתמש (במעלון - י.מ.) אמרתי את זה אין ספור פעמים. (ע' 97 ש' 24)" - ולא ראיתי לתת כל משקל לתשובה זו, הסותרת תשובות קודמות של הנאשם. אציין גם, כי התשובה נתנה מיד לאחר הערה של בא כח הנאשם, שהיה בה יותר מאשר רמז מהי התשובה הרצויה לו (ע' 97 ש' 22).

במהלך חקירתו הנגדית של הנאשם, העלה בא כוחו התנגדויות והערות רבות, אשר לא היו מחויבות המציאות, אך היה בהן להקשות על החקירה ואף להקל על הנאשם להתמודד עם שאלות שנשאל (ר' למשל ע' 85 למעלה, ע' 89-91, 96 למעלה, 97 למטה, ע' 98-99).

מנגד, דברי הנאשם, כי חשש להפעיל את המעלון ללא אישור הנדסי, בגלל שקיבל קנסות ודו"חות בגלל עניינים שונים, נשמעו משכנעים ואף נתמכו בעדותו של ישראל כהן.

לאור כל אלה, ועל סמך התרשמתי הישירה מעדות הנאשם, התקשיתי לקבוע ממצאים ברורים ביחס למלוא דבריו. עם זאת, ניתן לקבוע על סמך עדות הנאשם לפני והודעותיו ת/1-5 את העובדות הבאות:

הנאשם היה מודע לכך שנדרש אישור מהנדס להפעלת המעלון וכי טרם ניתן אישור כאמור.

הנאשם לא התכוון להפעיל את המעלון בטרם יקבל אישור כדן ואף אסר על עובדיו לעשות בו שימוש. עם זאת, הנאשם לא אסר על ספקי שירותים אחרים להשתמש במעלון, אלא הסתפק בכך שהנחה אותם להכניס ציוד דרך הרמפה שבמפלס הכניסה.

למרות העדר אישור, שושני טען בפני הנאשם כי אין מניעה להשתמש במעלון.

המעלון תפקד ונחזה להיות בר שימוש. שושני גם תלה את הוראות השימוש ליד השלט.

הנאשם היה מודע לכך שיש להדריך עובדים בטרם שימוש במעלון ודרש משושני לבצע זאת.

סיכום ממצאים עובדתיים בשאלות הדרושות להכרעה

אזכיר, כי השאלות העובדתיות בהן עלי להכריע הן אלו:

- א. מודעות הנאשם לכשלים בתכנון המעלון והרכבתו.
- ב. האם אפשר הנאשם לאחרים לעשות שימוש במעלון ומה עשה על מנת למנוע שימוש במעלון.
- ג. מידת אחריותו של מזרחי לתאונה.

מן הראיות עולות הקביעות הבאות:

א. מודעות הנאשם לכשלים בתכנון המעלון והרכבתו:

סביר להניח שהנאשם היה לא ידע על כל הכשלים שבתכנון המעלון ואופן הרכבתו. אין ראייה כי הנאשם ידע ששושני ריתך את השרשרת - וסביר להניח שלא ידע ששושני השתמש בשרשרת לא מתאימה. מדברי הנאשם עולה, ששושני אמר לו כי השרשרת החדשה הגיעה והותקנה וכי ניתן להשתמש במעלון ללא חשש, ומהראיות לא עולה כי היתה לנאשם סיבה להניח אחרת.

הנאשם היה ער לכך שהמעלון נמצא בפתח יציאה של מטבח וידע כי עובדים עלולים לעבור שם בעת שהמעלון בשימוש (ר' ע' 79, ש' 10). מדובר בכשל תכנוני זועק, אשר לא ניתן להתעלם ממנו, כפי שעלה מעדותו של ישראל כהן. גם ללא עדותו של כהן, ברור כי מדובר בתכנון לקוי אשר הנאשם היה צריך להיות מודע לו.

ב. האם אפשר הנאשם לאחרים לעשות שימוש במעלון:

הנאשם ידע כי אסור לעשות שימוש במעלון עד לקבלת אישור מהנדס ואסר על עובדיו להשתמש במעלון. עם זאת, הנאשם לא אסר על ספקים חיצוניים להשתמש במעלון, אלא הסתפק בהנחיה כללית, להכניס ציוד דרך מפלס הכניסה, ויצא מתוך הנחה שמכלל הנחיה זאת יהיה ברור לספקים שאסור להם להשתמש במעלון.

הנאשם לא עשה דבר על מנת למנוע האפשרות לעשות שימוש לא מורשה במעלון - לא דאג לניתוק המעלון מחשמל, לא לנעילת השלט בארונות ולא להגבלת גישה למעלון או השבתתו בכל דרך אחרת. הנאשם אף לא ידע כי ניתן לנעול את הארונות בה היה השלט (ת/ש' 65).

מחדלי הנאשם מקבלים משמעות מוגברת לאור כך שמן הראיות, בעיקר דברי הנאשם עצמו, עולה כי המעלון נחזה להיות תקין ובטוח לשימוש והכשלים הבטיחותיים שנפלו בתכנונו והרכבתו לא היו גלויים לעין, בטח לא לעין לא מקצועית של ספק חיצוני או עובד במקום.

ג. אחריותו של מזרחי לתאונה

אדגיש, כי חלק זה של הדיון נוגע לאחריותו של מזרחי רק לצורך ההליך שלפני, ואין בו כדי לקבוע כל ממצא ביחס למזרחי. מזרחי העיד לפני כעד, מבלי שניתן לו להשמיע טענותיו ולהתגונן. כפי שאפרט בהמשך, המסד הראייתי ביחס לחלקו של מזרחי אינו מאפשר להגיע לקביעה ברורה ביחס אליו.

ולאחר שאמרתי כל אלה, לא ראיתי מנוס מהקביעה כי מהראיות שבתיק זה עולה חשד ממשי, כי לכאורה מזרחי התרשל באופן שגרם למותו של הנאשם:

הנתון המשמעותי ביותר בשאלת אחריותו של מזרחי לתאונה הוא השאלה האם ראה את המנוח עובר מתחת המעלון בעת שהפעיל אותו. בחוות דעת המומחים (ת/6 סע' 6.1.6 ות/12, ע' 5 למעלה) נכתב שמזרחי ראה את המנוח בעת שהפעיל את המעלון, אך מדובר בציטוט מתוך הודעותיו של מזרחי, אשר לא הוגשו לנוכח התנגדותו הנחרצת של ב"כ הנאשם לקבילתן זה (ר' ע' 33 ש' 16-11 וכן ע' 38 למטה). מזרחי הכחיש בחקירתו הנגדית כי ראה את המנוח כאשר הפעיל את המעלון (ע' 36 למטה ואילך) - ולא עומת עם אמירה סותרת בהודעותיו. לאור זאת, לא ניתן לקבוע האם מזרחי ראה את המנוח אם לאו. הספק בשאלה זו פועל לטובת הנאשם ועל כן אצא מהנחה, מחמת הספק, כי מזרחי ראה את המנוח עובר מתחת המעלון, אך ניסה להורידו בכל זאת, מתוך הנחה שיסיפק לעבור.

גם בהנחה שלא היתה אפשרות לבסס ביחס למזרחי את הקביעה כי ראה את המנוח עובר מתחת התא בעת שהוריד את המעלון, עדיין ניתן לבסס בעניינו חריגה מכללי זהירות בסיסיים:

מזרחי הפעיל את המעלון מבלי שקיבל רשות מהנאשם או אדם מוסמך אחר ומבלי שידא כי הוא תקין ובטוח לשימוש.

מזרחי הפעיל את המעלון למרות שלכאורה לא עבר הדרכה לגביו (לא מצאתי בסיס לטענתו, כי היה "בחור צעיר" שלימד אותו להשתמש במעלון) - וזאת בניגוד להוראות פקודת הבטיחות בעבודה.

דין והכרעה - ניתוח משפטי

אזכיר, כי העובדות הרלוונטיות הן:

- א. המעלון תוכנן והותקן באופן רשלני, כפי שפורט למעלה. עם זאת, לא היתה מודעות בפועל של הנאשם לכשלים שבתכנון המעלון והתקנתו, שכן שושני אמר לו שהמעלון תקין ובטוח לשימוש.
- ב. היתה מודעות בפועל של הנאשם לכך שחובה לבדוק המעלון על ידי מהנדס בטרם השימוש בו ולכך שמהנדס לא בדק את המעלון ועל כן אסור היה להשתמש בו.
- ג. הנאשם אסר על עובדיו להשתמש במעלון, אך לא אסר זאת על ספקים חיצוניים.
- ד. הנאשם לא עשה דבר על מנת למנוע אפשרות לשימוש לא מורשה במעלון.
- ה. התאונה נגרמה בשל שילוב שבין מיקומו של המעלון במקום מסוכן, תכנון לקוי של המעלון, שימוש בשרשרת לא מתאימה ורשלנות של מזרחי בהפעלתו.

השאלה היא, האם עובדות אלו מקימות אחריות של הנאשם למותו של המנוח.

עבירת גרם מוות ברשלנות

רקע משפטי כללי

בטרם אדון בשאלת אחריותו של הנאשם למותו של המנוח, אקדים ואתייחס לעבירה המיוחסת לו. עבירה זו נותחה בהרחבה בפסק דינו של בית המשפט העליון ברע"פ 4348/08, אפרים מאיר נ' מדינת ישראל (סע' 29-30 לחוות דעתה של כב' הש' פרוקצ'יה):

29. יסודות עבירת גרם מוות ברשלנות על פי סעיף 304 כוללים יסוד עובדתי - מעשה או מחדל

רשלני שתוצאתו היא מות אדם. לצורך ברור הרשלנות שבמעשה או המחדל, ניתן להיעזר במושגי הרשלנות האזרחית, ולענין זה בוחנים אם קיימת אחריות מושגית וחובת זהירות קונקרטית. היסוד הנפשי בעבירה משמעו "מודעות בכח" לטיב המעשה, לקיום הנסיבות, או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה הנימנים עם פרטי העבירה במקום שאדם מן הישוב יכול וצריך היה בנסיבות הענין להיות מודע לאותו פרט. לצורך ביסוס היסוד הנפשי די כי אדם סביר יכול וצריך היה להיות מודע לאחד או יותר ממרכיבי היסוד העובדתי בעבירה (ע"פ 9826/05 מחאג'נה נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 9.7.08); ע"פ 7193/04 יקירביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 53 ([פורסם בנבו], 30.4.07) (להלן: ענין יקירביץ); ע"א 7130/01 סולל בונה נ' תנעמי, פ"ד נח(1) 1 (2003)).

לצורך הרשעה בעבירת רשלנות פלילית, נדרש כי הסטייה מנורמת ההתנהגות הסבירה תהא גבוהה ממידת הסטייה מנורמה הדרושה לצורך עוולה אזרחית (ע"פ 385/89 אבנת נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(1) 1, 12 (1991) (להלן: ענין אבנת); ענין יקירביץ, פסקה 56). הטעם לשוני נעוץ בכך שהשיקולים הרלבנטיים בשני המישורים, והערכים המוגנים בהם אינם בהכרח זהים (ענין בוחבוט, פסקה 10). השוני הבסיסי בסטנדרט ההתנהגות ובמשמעות הסטייה מהרמה הנדרשת בעבירות רשלנות במשפט הפלילי לעומת הדין האזרחי נובע בעיקרו מהסטיגמה המוסרית הנלווית לאדם בהרשעתו בפלילים, לעומת חיובו בדין במישור האזרחי, ובהיות הערך המוגן בדין הפלילי מכוון לאסור על פגיעה באינטרס הציבור, בעוד הדין האזרחי מתמקד במתן תרופה לפרט הנפגע (ענין אבנת, שם).

ברשלנות פלילית במחדל יש להצביע על חובה לפעול מכח הדין (סעיף 18ג) לחוק העונשין, בענין בוחבוט, פסקה 13 לפסק דיני; ע"פ 6811/01 אחמד נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 26, 33-34 (2002)). כאשר ההתנהגות הרשלנית הפלילית נסבה על מחדל, יש להחיל את הנורמה הפלילית ביתר זהירות והקפדה (ענין בוחבוט, פסקה 14 לפסק דינו של השופט ג'ובראן, פסקה 13 לפסק דיני). עם זאת, בעבירה של גרם מוות ברשלנות, הסטנדרט הנורמטיבי הוא גבוה, והוא נועד להתריע ולהגן מפני זלזול בחיי אדם (ע"פ 686/80 סימן טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 253, 264 (1982)).

30. אשר לקשר הסיבתי בין ההתנהגות הרשלנית לבין הנזק, נדרש להראות כי הפרת חובת הזהירות היא שהביאה לתוצאה המזיקה. נדרש קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין המעשה לתוצאה. הפן העובדתי קובע את הקשר הפיזי בין המעשה או המחדל לבין התוצאה; הפן המשפטי מתייחס לשאלת אחריותו של העושה להתרחשות התוצאה במקום שהוא יכול היה וצריך היה לצפות כי התנהגותו תביא לתוצאה שהתרחשה. ההקשר הפיזי-עובדתי בוחן האם התנהגות הנאשם היתה סיבה הכרחית "בלעדיה-אין" להתרחשות התוצאה. הקשר הסיבתי-משפטי מבטא את זיקת השייכות בין הנאשם לתוצאה המזיקה מבחינת אחריותו המשפטית לגרם התוצאה (ע"פ 119/93 לורנס נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(4) 1, 34-36 (1994)).

ר' גם רע"פ 1007/05 מדינת ישראל נ' בוחבוט וכן את פסק דינה של כב' הש' א. אפעל-גבאי בת"פ 2134/06, מדינת ישראל נ' ניימן (פורסמו במאגרים).

אבחן עובדות המקרה על פי אמות המידה אשר פורטו למעלה:

היסוד העובדתי - האם היתה התרשלנות של הנאשם אשר גרמה למותו של המנוח:

עמוד 12

בעת התאונה המעלון טרם נבדק על ידי מהנדס ולא אושר לשימוש. משכך, השימוש בו היה אסור על פי הדין (סעיפים 76 ו- 86 לפקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל-1970).

המעלון תוכנן והורכב בצורה רשלנית ומסוכנת, אך הנאשם לא ידע זאת. אין בחוסר המודעות בפועל כדי לפטור הנאשם מאחריות. הנאשם הוא שהזמין את המעלון. הנאשם ידע, כי המעלון לא נבדק על ידי מהנדס ולא אושר לשימוש. המעלון הוצב בדלת המובילה בין המטבח לחצר הפנימית, בה נמצאים פחי אשפה. מדובר במעבר המשמש עובדים במקום והיה על הנאשם לצפות כי הצבת המעלון שם יוצרת סכנה, כי אדם יעבור בדלת בעת שימוש במעלון.

לנאשם חובת זהירות קונקרטיה ומושגית כלפי עובדים ומבקרים באולם, בין אם אורחים, עובדים שכירים או ספקי שירותים חיצוניים. פסיקה עקבית קובעת את אחריותם של מעביד ושל תופס מקרקעין, כלפי עובדים או מבקרים בני רשות. ר' למשל לענין אחריות מעביד, רע"פ 889/02, רשתי נ' מדינת ישראל, ע"פ (מחוזי חיפה) 3224/03, צדוק ציון נ' מדינת ישראל, ע"פ (מחוזי חיפה) 2742/02, בלוק הסלע האדום נ' מדינת ישראל ועוד. לענין אחריותו של תופס מקרקעין ר' רע"פ 4348/08, אפרים מאיר נ' מדינת ישראל, פסקאות 32-36 לחוות דעתה של כב' הש' פרוקצ'יה.

במקרה שלפני, אמנם הנאשם לא היה מעבידו של המנוח מבחינת דיני העבודה, אך מבחינת חובת הזהירות המושגית והקונקרטיה, אין הבדל בינו ובין מעביד, שכן המנוח הגיע לאולם על מנת לעבוד בו ועל הנאשם חלה חובה לספק לו סביבת עבודה בטוחה.

ניתן אף לומר, שהעובדה שהמנוח היה עובד של ספק חיצוני חייבה את הנאשם לרף זהירות גבוה עוד יותר מאשר כלפי עובד קבוע. עובד מזדמן אינו מכיר את סביבת העבודה ואינו יכול להיות ער לכל הסכנות הטמונות בה. כך למשל הנאשם ידע להזהיר את עובדיו שלא להשתמש במעלון, אך ספק חיצוני אינו יכול לדעת שהמעלון אינו כשיר לשימוש. לצורך הדיון כאן, אחיל על הנאשם חובת זהירות רגילה של מעביד.

חרף כל אלה, הנאשם לא אסר על ספקים חיצוניים להשתמש במעלון, לא התריע בפניהם כי המעלון טרם נבדק ואינו כשיר ובטוח לשימוש ולא מנע שימוש לא מורשה במעלון כל עוד לא נבדק על ידי מהנדס ולא אושר לשימוש.

על הנאשם היתה חובה פוזיטיבית למנוע שימוש במעלון קודם לבדיקתו ואישורו, והוא היה יכול לעשות כן באמצעים פשוטים: ניתן היה לנעול את השלט של המעלון בארונית. ניתן היה לנתק את מנוע המעלון מחשמל. ניתן היה להקפיד על נעילת דלת המטבח ולמנוע גישה לחצר הפנימית. ניתן היה לדרוש משובני לנתק את שרשרת המעלון. ניתן היה להורות לשובני לגדר את המעלון, באופן שימנע מעבר מתחת התא. לכל הפחות, ניתן היה לודא, כי כל הספקים החיצוניים יודעים שאסור להשתמש במעלון עד שיקבל אישור מהנדס, ולא להסתפק בתקווה שלא ישתמשו בו.

הנאשם לא עשה אף אחת מכל אלה, אלא ציפה שהספקים החיצוניים יבינו מאליהם שהמעלון נמצא "מחוץ לתחום" ולא ישתמשו בו.

מחדלו של הנאשם מועצם, לאור העובדה שלפי עדותו שלו, המעלון נחזה להיות תקין ובטוח לשימוש, ושובני אמר לו כי ניתן להשתמש בו ואף תלה ליד השלט את הוראות ההפעלה. הדבר מגביר את חובתו של הנאשם למנוע שימוש לא מורשה במעלון, שכן משתמש אקראי לא יכול היה לדעת כי מדובר במעלון אשר לא נבדק ולא נמצא כשיר ובטוח לשימוש.

מחדלו של הנאשם למנוע שימוש במעלון אף מודגש לאור העובדה שבעת התאונה היה במשרדו באולם, בו היה מסך

של מצלמות האבטחה, אך לא היה ער לכך שמזרחי השתמש במעלון. הדבר מדגיש את חוסר הזהירות בו נקט.

היסוד הנפשי - האם האדם הסביר היה אמור לצפות כי המעלון עלול לגרום למותו של אדם

מעלון הוא מתקן הטומן בחובו סיכונים ברורים ועל כן יש חובה כי מהנדס יבדוק אותו בטרם יוכנס לשימוש (סעיפים 76 ו-86 לפקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל-1970). הדברים נכונים ביחס למעלון אשר תוכנן והורכב בצורה מקצועית ובטוחה. הדברים נכונים שבעתיים ביחס למעלון מושא כתב האשום, אשר הותקן במעבר אנשים בין המטבח לחצר הפנימית, דבר אשר הגביר הסכנה הכללית הטמונה בו.

לאור זאת, האדם הסביר אמור לדעת, שמדובר במתקן מסוכן אשר עלול לגרום לתאונה קטלנית. פסיקה עקבית קובעת, כי אין חובה לצפות את התאונה אשר קרתה בפועל, ודי בכל שניתן לצפות את עצם קרות התאונה (ר' למשל ע"פ 6131/01, מדינת ישראל נ' פרבשטיין, פ"ד נו(2), 24 וכן ע"א 2061/90 מרצלי נ' מ"י פ"ד מז (1) 802).

הדברים מקבילים משנה תוקף לאור עדותו של ישראל כהן, אשר העיד כי ראה סכנה בהצבת המעלון בכניסה למטבח, מקום בו עוברים אנשים, ואף ראה להתבדח על כך עם שושני, ולומר לו כי המעלון נפל ואדם נהרג כתוצאה מכך. אך מובן הוא, כי עדותו של ישראל כהן אינה מחליפה את מבחן האדם הסביר, וגם אלמלא עדות זו היתה מסקנתי זהה. עם זאת, עדותו של ישראל כהן מלמדת כי אין מדובר רק בחוכמה שבדיעבד.

הקשר הסיבתי

שאלה אחרונה בבחינת יסודות העבירה היא, האם רשלנותם של מזרחי או של המנוח ניתקה את הקשר הסיבתי בין התרשלותו של הנאשם ובין מותו של המנוח - ובמילים אחרות, האם מדובר ברשלנות אותה לא יכול היה הנאשם לצפות מראש.

נפסק בהקשר זה:

"הלכה פסוקה היא של"רשלנות תורמת" של הקורבן אין השלכה לענין אחריות הנאשם במישור הפלילי ואין היא מהווה "הגנה" מפני הרשעה.

בע"פ 475/72 פנקס נ' מ"י, פ"ד כז(617) 2 בעמ' 625 נאמר:

"... רשלנות תורמת אינה משמשת כידוע טענת הגנה מפני אישום פלילי...".

וזאת אם אין בה להוות גורם זר מתערב שמנתק את הקשר הסיבתי.

האם מדובר בגורם זר המנתק את הקשר הסיבתי ?

כדי שגורם זר מתערב ינתק את הקשר הסיבתי - צריך שהגורם הזר יהיה ארוע שמחוץ לציפיות הסבירה.

במידה והגורם הזר ניתן לצפיה סבירה הרי לא ינתק הקשר הסיבתי.

במקרה דנן, כפי שכבר הסברתי - היה על המערער לצפות ויכול גם היה לצפות את התנהגות המנוח.
(עפ 119/93 - ג'ייסון לורנס נ' מדינת ישראל, פורסם במאגרים).

בנסיבות המקרה, מדובר בתרחיש אשר ניתן וצריך היה לצפותו. כל משמעותה של חובת זהירות של תופס מקרקעין או מעביד היא לצפות שעובד או עובר אורח יתרושל ולמנוע פגיעה עקב כך. פסיקה עקבית קובעת, במיוחד ביחס לאחריות מעביד, כי על מעביד לצפות התנהגות רשלנית של עובד ועליו להנהיג כללי בטיחות אשר יגנו על עובד רשולן ובלתי זהיר וימנעו פגיעתו, שהרי עובד עירני, זהיר וקפדן אינו צריך כללי בטיחות על מנת לסיים יום עבודתו ללא פגע. ונפסק:

"...החוק בא להגן על עובדים מכל הסוגים ובכל המצבים - זהירים ובלתי זהירים, ערים ועייפים, מנוסים וטירוניים, זקנים, צעירים ונשים, בריאים וחולניים ואף נרפים, מרושלים ופוחזים בכלל. כל עוד שניתן לחזות באופן סביר מראש כי עובד (ולאו דווקא עובד "סביר") עלול להיפגע על ידי מגע עם חלק מכונה הנמצא בתנועה או בשימוש, הרי חלק זה הוא "מסוכן" וטעון "גדור בטוח" והוא גידור המונע כל מגע גופני... ומתי נחשב חלק של מכונה כ"מסוכן"? ... כאשר נשקפת ממנו סכנה סבירה לגופו של עובד, וליתר דיוק - כאשר ניתן לחזות באופן סביר מראש כי גופו של עובד עלול לבוא במגע עם חלק זה ולהינזק" (ע"א 448/87 המרמן בע"מ נ' עיד, פורסם במאגרים).

הנאשם היה צריך לצפות כי ספק חיצוני או עובד אחר יעשה שימוש לא מורשה במעלון באופן לא בטיחותי. אין מדובר בתרחיש דמיוני או חריג. הנאשם הרי התקין המעלון על מנת להקל על הכנסת והוצאת ציוד למטבח והיה עליו לצפות כי ספקים חיצוניים יעשו בו שימוש לא בטיחותי גם בטרם נבדק ואושר, אלא אם יאסור עליהם הדבר באופן מפורש או ימנע השימוש באופן פיזי. משכך, רשלנותו של מזרחי (וגם אשמו התורם של המנוח, ככל שהיה כזה), אינם מנתקים את הקשר הסיבתי שבין התרשלנותו של הנאשם ומותו של המנוח.

סיכום ביניים

המעלון הותקן בצורה רשלנית ולא נבדק על ידי מהנדס, ועל כן לא היה כשיר ובטוח לשימוש.

הנאשם ידע, כי אסור להשתמש במעלון משום שלא נבדק על ידי מהנדס וצריך היה לדעת כי הותקן במקום מסוכן, שכן היה צמוד לדלת המטבח באופן שאנשים אשר רצו להכנס לחצר הפנימית או לצאת ממנה נאלצו לעבור מתחת תא ההעמסה (אם היה למעלה, במפלס החניה), באופן מסוכן.

הנאשם התרשל, בכך שלא אסר על ספקים חיצוניים לעשות שימוש במעלון ולא מנע באופן פיזי אפשרות לשימוש לא מורשה במעלון.

התרשלנותו של הנאשם גרמה לתאונה בה נהרג המנוח.

מזרחי לכאורה התרשל, בכך שהפעיל את המעלון כאשר המנוח עבר תחתיו. כמו כן הוא התרשל בכך שהפעיל את המעלון בלי אישור, מבלי לודא כי המעלון בטוח לשימוש ומבלי לעבור הדרכה ולהכיר את הוראות הבטיחות. עם זאת, התרשלנותו של מזרחי היתה בגדר הצפוי ולא גרמה לניתוק הקשר הסיבתי בין התרשלנותו של הנאשם ומותו של המנוח.

מכאן אפוא עולה המסקנה, כי הנאשם גרם ברשלנות למותו של המנוח.

אכיפה בררנית

לטענת ההגנה, המנעותה של המאשימה מלהעמיד לדין את שושני ומזרחי תוך העמדתו לדין לבדו, מהווה אכיפה בררנית ומחייבת ביטול האשום, גם אם קמה לו אחריות פלילית.

אקדים מסקנה להנמקה ואומר, כי אכן היה מקום להעמיד לדין את שושני (לגבי מזרחי הדברים מורכבים יותר, כפי שאפרט). עם זאת, המנעות המאשימה מלהעמיד לדין את שושני אינה מצדיקה את ביטול כתב האישום, אלא יש להביאה בחשבון בקביעת ענשו של הנאשם.

שושני

בדיון ביום 24.10.13 הסבירה ב"כ המאשימה, כי נגד שושני לא הוגש כתב אישום מכיוון שלא חלה עליו חובת זהירות כלפי המנוח ומשום שלפי דבריו נעל את השלט בתוך הארונית - והמאשימה סברה כי אין ראייה הסותרת טענה זו.

כיום, לאחר שמיעת הראיות, אין מחלוקת בין הצדדים, כי שושני תכנן את המעלון והרכיב אותו באופן רשלני: שושני התקין במעלון שרשרת לא מתאימה, ומעדוהו שלו עולה, כי ידע שעליו להחליף את השרשרת ואף הזמין שרשרת חדשה. כמו כן, שושני לא התקין מתגי בטחון בגבול המהלך העליון והתחתון של תא ההעמדה ואף חיווט את השלט הפוך, הכל כמפורט בחוות דעתו של המהנדס סוויסה, ת/6.

באשר לחובת הזהירות של שושני כלפי המנוח: שושני הוא שהתקין את המעלון ואחראי לכל הכשלים בו, אשר גרמו לתאונה. גם אם אניח כי שושני היה רשאי להסתמך על כך שמהנדס יבדוק את המעלון, יגלה את כל הכשלים ויורה על תיקונם, עדיין מדבריו שלו עולה, שידע שהשרשרת אינה מתאימה למעלון ויש להחליפה. המדובר בכשל בטיחותי זועק, אך סמוי מעין - לפחות מעין לא מקצועית. מן הראיות עולה, שעל פניו המעלון נחזה להיות תקין ובר שימוש - ועל כן חלה על שושני החובה למנוע שימוש בו, על מנת למנוע הסכנה אותה יצר.

ובאשר לקשר הסיבתי: כפי שפרטתי למעלה, קיבלתי גרסת הנאשם, כי שושני אמר לו שהמעלון תקין ובטוח לשימוש וניתן לקבל אישור מהנדס באופן מיידי. הדבר גם עלה מכך ששושני הדרוך את העובדים כיצד להשתמש במעלון ושם בארונית הוראות שימוש במעלון - ובכך יצר רושם כי ניתן להשתמש במעלון - ומכאן עולה בבירור אחריותו לתאונה. גם לו הייתי מקבל דבריו של שושני, כי הבהיר לנאשם שאסור להשתמש במעלון, עדיין התרשל בכך שלא מנע שימוש לא מורשה במעלון, למרות שיכול היה לעשות כן באמצעים סבירים ופשוטים: שושני היה יכול לנעול את הארונית ובה השלט או לנתק את המעלון מהחשמל (וגם לו הייתי מקבל טענתו, כי הוציא את תקע ההזנה מהשקע, אין הדבר מספיק). לכל הפחות, שושני היה יכול לתלות על המעלון שלט אזהרה כי המעלון לא תקין. שושני גם לא פירק השרשרת שהותקנה על המעלון, למרות שידע שאינה מתאימה ושיש להחליפה. מכאן עולה המסקנה, כי שושני פעל ברשלנות.

יתרה מכך, רשלנותו של הנאשם נובעת ממחדלו למנוע את הסכנה אותה יצר שושני, ואותה היה אמור לצפות. זאת למרות שאין ראייה שהנאשם היה מודע בפועל לאותה סכנה. שושני מנגד, ידע שריתך שתי שרשראות באופן לא תקין וידע שלא התקין מתגי בטחון.

מכאן עולה, כי היתה שושני התרשל בהרכבת המעלון וקיימת חובת זהירות שלו כלפי המנוח, אותה הפר, וחרף זאת לא הוגש נגדו כתב אשום.

אבהיר, כי הדברים שלמעלה נכתבו בסייג, כי שושני שימש עד במשפט ולא ניתן לו יומו. יתכן ובפיו הסברים ונימוקים מדוע להמנע מהעמדתו לדין. ייתכן ולו היה מועמד לדין, היה בידו לשכנע כי קיים סייג לאחריותו, או למצער ליצור ספק

זו. מכל מקום, על פי מכלול הנתונים אשר לפני, היה על המאשימה להעמיד את שושני לדין, בכפוף לזכות השימוע והטיעון, והדבר לא נעשה.

מזרחי

כפי שציינתי למעלה, קיים חשד, כי גם מזרחי גרם ברשלנות למותו של המנוח. מהראיות עולה אפשרות, שלכאורה מזרחי ראה את המנוח עובר מתחת המעלון, אך המשיך ללחוץ על כפתור ההורדה, בהנחה שהמנוח יספיק לעבור בלי פגע. עוד עולה, כי אין תמיכה לטענתו של מזרחי שקיבל רשות להשתמש במעלון ואין תמיכה לטענתו כי קיבל הדרכה לשימוש בו. עם זאת, בשונה משושני, שאלת אחריותו של מזרחי אינה עולה באופן ברור מן הראיות:

הנתון המשמעותי ביותר ביחס לאחריותו של מזרחי לתאונה הוא האם ראה את המנוח עובד מתחת המעלון בעת שהפעיל אותו. על סמך הראיות שהציגו הצדדים, לא היה בידי לקבוע ממצא ברור בענין זה ונותר ספק משמעותי בנקודה. לצורך הדיון בשאלה האם היתה רשלנות של מזרחי אשר נתקה את הקשר הסיבתי בין התרשלנותו של הנאשם ובין מותו של המנוח, הנחתי לזכות הנאשם, מחמת הספק, כי מזרחי ראה את המנוח בעת שהוריד את המעלון.

באופן דומה, לצורך הדיון באחריותו של הנאשם, לא קיבלתי טענותיו של מזרחי כי בעבר קיבל רשות להשתמש במעלון ולא את טענותיו כי קיבל הדרכה כיצד להשתמש במעלון או כי ראה אחרים משתמשים במעלון בליל התאונה. קבעתי, כי עדותו של מזרחי אינה נאמנה עלי ועל כן הנחתי לזכות הנאשם, כי מזרחי השתמש במעלון ללא רשות ומבלי שקיבל הדרכה, כפי שטען הנאשם.

עם זאת, אין לפני ראיה ברורה, כי מזרחי ראה את המנוח בעת שהוריד את המעלון ואין ראיה פוזיטיבית הסותרת את טענותיו האחרות (ואזכיר, כי ב"כ הנאשם הוא שהתנגד נחרצות להגשת הודעותיו של מזרחי (ר' ע' 33 וע' 38). מכאן עולה, שיכול לעלות ספק בהוכחת רכיבי הרשלנות אותם ניתן לייחס למזרחי ועל כן ההחלטה שלא להגיש נגדו כתב אישום נראית סבירה.

דין-אכיפה בררנית

כפי שפרטתי, היה על המאשימה להגיש כתב אישום גם נגד שושני:

"הנחת המוצא היא כי אמנם גם בעבירה מרובת משתתפים מוטל על התביעה לשאוף להעמדה לדין של כל המעורבים בה. האשמת כל המעורבים מגשימה את האינטרס הכללי שיש לציבור בהעמדתו לדין של כל מי שהפר איסור פלילי ושיש נגדו ראיות לכאורה. כן היא מקיימת את עקרון השוויון ומונעת חששות לתחושת אי-צדק ולפגיעה באמון הציבור במערכות האכיפה, המתלווים לאכיפה חלקית, שבעיני הציבור עלולה להתפרש כאכיפה שרירותית (ע"פ 4855/02, בורוביץ')

עם זאת, פסיקה עקבית קובעת, כי על מנת לבסס טענה של אכיפה בררנית, לא די להצביע על נאשם פוטנציאלי נוסף אשר לא ננקטו נגדו הליכים, ויש להראות כי המאשימה פעלה באופן שרירותי, ממניעים זרים או בחוסר סבירות קיצוני (ר' למשל בג"צ 6396/96, זקין נ' ראש עיריית באר שבע). בנטל זה לא עמדה ההגנה:

מעבר להעלאת טענות כלליות בדבר אופן הפעלת שיקול דעתה של המאשימה, לא הצביע ב"כ הנאשם על כל מניע זר או שיקול פסול שעמדו ביסוד ההחלטה להמנע מהעמדתו של שושני לדין. ממילא, לא הוכח, ולו לכאורה, מניע פסול או

לא ראיתי כי החלטתה של המאשימה שלא להעמיד את שושני לדין לקתה בחוסר סבירות קיצוני. בית המשפט אינו אמור לשים עצמו בנעליה של המאשימה ולהחליט במקומה כיצד היה עליה לנהוג, אלא לבחון בדיעבד סבירותה של ההחלטה במועד בו התקבלה (ר' ע"פ 15757-04-11, מדינת ישראל נ' מרדכי גרינוולד, פסקאות 42-44 לחוות דעתה של כב' הנשיאה ברלינר). מדברי ב"כ המאשימה בישיבת יום 24.10.13 עולה, כי המאשימה סברה שלא ניתן לשלול טענתו של שושני, כי נעל את השלט בארונות אשר המפתח שלה היה בידי הנאשם (ע' 6 למטה). במבט לאחור, נראה כי ניתן היה להגיע למסקנה שונה על סמך חומר החקירה. עם זאת, אין בידי לומר כי ניתוח הראיות על ידי המאשימה באותו שלב היה בלתי סביר בעליל.

אך מובן הוא, כי אין המאשימה אמורה להגיש כתב אישום כנגד מעורב אשר אינה משוכנעת באשמתו או שאינה רואה סיכוי סביר להרשעתו, רק מפני שניתן למצוא בחומר חקירה ראיות לחובתו. חובתה של המאשימה היא להעריך את עצמת הראיות וסיכויי ההרשעה נגד חשוד בטרם הגשת כתב אישום ולא להסתפק בבחינה "טכנית" בלבד של הראיות מבלי לבחון משקלן של הראיות וסיכוין לעמוד בבית משפט (ע"פ 6328/12, פולדי פרץ, פסקה 3 לחוות דעתו של כב' הנשיא א. גרוניס וע"פ 15757-04-11, מדינת ישראל נ' מרדכי גרינוולד, פסקה 44 והאסמכתאות המפורטות שם).

כמו כן, לא ניתן לבטל ההבחנה המשפטית אותה עשתה המאשימה בין הנאשם ובין שושני. כפי שפרטתי למעלה בהרחבה, חובת הזהירות של הנאשם כלפי המנוח מובהקת ומעוגנת בהוראות פקודת הבטיחות בעבודה ובפסיקה ענפה. שושני מנגד, שימש קבלן מבצע ופעל על פי הנחיותיו של הנאשם. כפי שפרטתי למעלה, נסיבות הענין הקימו לכאורה גם חובת זהירות של שושני כלפי המנוח, אך חובת זהירות זו טעונה שכנוע והוכחה. לא ניתן להתעלם מן ההבחנות אותן עשתה המאשימה בין שושני ובין הנאשם, ולומר כי לשניהם דין אחד.

מכאן עולה, כי לאור הממצאים והקביעות שלמעלה, ההחלטה שלא להעמיד את שושני לדין היתה שגויה - אך איננה בלתי סבירה.

מכאן עולה, כי העמדת הנאשם לדין כנאשם יחיד, תוך המנעות מהעמדתם לדין של שושני ומזרחי, אינה נובעת ממניעים פסולים ואינה בלתי סבירה. מדובר בהחלטה הנמצאת בתוך מתחם שיקול הדעת הלגיטימי של התביעה, גם אם היה נכון להפעיל לגבי שושני שיקול דעת שונה.

אכיפה בררנית והגנה מן הצדק

המבחן אשר נקבע בפסיקה בשאלת אכיפה בררנית (ר' למשל פרשת בורוביץ הנ"ל) הוא מבחן תלת שלבי: ראשית על בית המשפט לבחון האם נפלו פגמים בפעולתה של המאשימה. לאחר מכן על בית המשפט לקבוע האם הפגמים גורמים ל"פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות". ולבסוף, "מששוכנע בית-המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, עליו לבחון אם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב-האישום. בין היתר, עשוי בית-המשפט לקבוע כי הפגיעה שנגרמה לנאשם, אף שאינה מצדיקה את ביטול כתב-האישום שהוגש נגדו, מצדיקה היא את ביטולם של אישומים ספציפיים, או תהא ראויה להישקל לטובתו בקביעת עונשו, אם יורשע.

כפי שפרטתי למעלה, נפלו פגמים באופן הפעלת שיקול דעתה של המאשימה. היה מקום להעמיד את שושני לדין

(בכפוף לזכותו להליך שימוע). המאשימה אמנם לא פעלה מתוך מניעים פסולים, אך קבלה החלטה לא נכונה.

משכך, יש בהעמדתו של הנאשם לדין לבדו, בעוד שושני פטור בלא כלום, פגיעה מסוימת בתחושת הצדק וההגינות. עם זאת, הפגיעה אינה עולה כדי פגיעה חריפה, בעוצמה שמצדיקה את ביטולו של כתב האשום.

אכן, רשלנותו של שושני משמעותית יותר מזו של הנאשם, שהרי הוא שתכנן והרכיב את המעלון בצורה רשלנית והיה מודע לכשלים הבטיחותיים שבו - ובעיקר לכשל המרכזי - השימוש בשרשרת לא מתאימה. מנגד, הנאשם הוא בעל האולם ועל כן חובת הזהירות שלו כלפי המנוח היתה בדרגה גבוהה בהרבה מזו של שושני. על הנאשם חלה חובה פוזיטיבית להבטיח למנוח סביבת עבודה בטוחה - ובחובה זו לא עמד הנאשם. אינני דן ביחס שבין המעוולים השונים, ואינני קובע חלוקת האחריות או הנזק ביניהם, אך לכל הפחות, אחריותו הכוללת של הנאשם לתאונה אינה נופלת מזו של שושני, ואפשר אף עולה עליה.

מבלי להקל ראש בתחושתו של הנאשם, המוצא עצמו לבדו בספסל הנאשמים, הפגיעה בו היא סוביקטיבית לחלוטין. המנעות המאשימה מלהעמיד לדין את שושני לא שינתה את מצבו של הנאשם לרעה בשום צורה. מנגד, לו היה מוגש נגד שושני כתב אשום, לא היה בכך כדי לשפר את מצבו של הנאשם. המנעות המאשימה מלהעמיד את שושני לדין איננה מהווה שינוי של מדיניות העמדה לדין, אשר הנאשם הסתמך עליה בטרם פעל (השווה לע"פ 6328/12, פולדי פרץ הנ"ל). גם אין מדובר בסטייה ממדיניות העמדה לדין, באופן שניתן להצביע על מקרים רבים אחרים בהם לא הועמדו לדין עבריינים שנסיבותיהם דומות לאלו של הנאשם. כל אשר ניתן לקבוע הוא, כי המאשימה טעתה בכך שנמנעה מלהגיש נגד שושני כתב אשום, למרות שאחריותו לתאונה עולה בבירור מן הראיות.

שיקול נוסף הוא חומרתה של העבירה: כפי שפרטתי למעלה, רשלנותו של הנאשם גרמה לאבדן חייו של המנוח. כנגד הפגיעה בתחושת הצדק הנגרמת מכך ששושני לא הועמד לדין, עומדת פגיעה קשה עוד יותר בתחושת הצדק אשר היתה נגרמת, לו גם הנאשם היה נמצא פטור מאחריות, רק בשל טעות של המאשימה, ואיש לא היה נושא באחריות למותו של המנוח. טעויות יש לתקן, לא להנציח.

בנסיבות הענין, האיזון ההולם הוא להרשיע הנאשם בעבירה אשר הוכח כי ביצע, ולהביא הפגמים בהתנהלותה של המאשימה בחשבון בגזירת ענשו.

סיכום

מרשיע הנאשם בעבירה של גרם מוות ברשלנות.

ניתנה היום, כ"ג אלול תשע"ד, 18 ספטמבר 2014, במעמד הצדדים

חתימה